

Jocs per estimular la consciència fonològica

Educació infantil
i cicle inicial d'educació
primària

6. Fonemes

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

SEP

Per què treballar la consciència fonològica?

A les aules d'educació infantil es fan un gran nombre d'activitats per augmentar la consciència lingüística de l'alumnat, tot utilitzant la llengua de forma significativa.

Sovint, cercant aquesta significativitat de les paraules, i del discurs en general, podem deixar una mica de banda la consciència dels fonemes. S'ha comprovat que un bon nivell de consciència fonològica a principis de primària esdevé un potent determinant en l'èxit que els alumnes poden tenir en l'aprenentatge de la lectura.

Us fem a mans un programa d'activitats, seqüenciades de menor a major complexitat, pensades per treballar en forma de jocs la consciència fonològica de l'alumnat de segon cicle d'educació infantil i principis de l'educació primària.

Aquest programa engloba des de la consciència dels sons que ens envolten fins a la noció i l'ordenació de la frase.

Metodològicament, s'ha de concebre com un programa on els reptes fonològics es presenten de forma gradual i on les noves activitats es poden fer en base al que prèviament s'ha introduït i practicat.

Totes les sessions han de ser breus, però constants, i han de seguir l'ordre en què estan presentades.

Aquest programa de jocs ha de divertir els nens, i, a més, mantenir el seu interès i facilitar-los, amb materials que els agradin, que puguin recordar, pensar i repetir allò que han treballat, i que el que aprenguin, pugin generalitzar-ho més enllà del context immediat d'aprenentatge i malgrat el pas del temps.

El recull és una adaptació al català del programa "Phonemics Wareness in Young Children", de Marylin J. Adams, Barbara R. Foorman, Ingvar Lundeborg i Terri Beeler.

Aquesta adaptació l'ha fet l'Enriqueta Garriga i forma part d'una llicència d'estudis del Departament d'Ensenyament de la Generalitat.

Seqüència d'activitats:

1. Jocs d'escoltar	5. Sons inicials i finals
2. Rimes	6. Fonemes
3. Paraules i frases	7. Introducció a les lletres i lletrejar
4. Consciència de síl·laba	

Fonemes

Entendre com funciona el principi de l'alfabet depèn d'entendre que totes les paraules es componen de les unitats "fonemes". En termes de pura lògica, no es massa diferent que entendre que les frases estan compostes de tires de paraules i les paraules de cadenes de síl·labes. Els fonemes, no obstant això, són molt més difícils de percebre o de conceptualitzar per part dels nens que les paraules i les síl·labes.

Els fonemes són les mínimes unitats funcionals de la parla, la qual cosa fa que sigui una de les raons perquè siguin tan difícils de notar. Però també hi ha altres raons. La primera, que, a diferència de les paraules, els fonemes no tenen significació; per això, és antinatural prestar-los atenció activa en el curs d'una conversa corrent. La segona, que, a diferència de les síl·labes, els fonemes no es poden distingir fàcilment al llarg de la parla; per això, es difícil per als infants entendre el que han de sentir fins i tot quan ho intenten. A més, els fonemes són acústicament tan variables que cadascun d'ells sona més o menys diferent depenent d'un parlant a l'altre i d'una paraula a l'altra.

Per altra banda, els fonemes es distingeixen menys per com sonen que per com són articulats. Per aquesta raó, cal animar els nens a explorar la seva veu i a comprovar com canvia la posició de la seva boca i de la seva llengua amb cada so. Inviteu els nens a mirar-se un a l'altre mentre pronuncien un fonema determinat o doneu-los mirallets de mà perquè examinin el moviment de la seva boca. Com més intents es facin, més gran és la probabilitat que cada nen pugui trobar el seu propi camí per entendre la naturalesa dels fonemes.

Per a la major part de les activitats en aquest capítol, es recomana addicionalment que els nens utilitzin fitxes que representin els fonemes per separat. Les fitxes poden ser substituïdes per fitxes de bingo, blocs de fusta, rectangles de cartró o qualsevol cosa similar que es tingui a mà. L'objectiu és només donar als nens alguna cosa concreta, una representació tangible per classificar, separar els fonemes l'un de l'altre.

Alguns dels primer jocs utilitzen paraules monosil·làbiques de només dos sons, la qual cosa pot permetre als nens experimentar amb els fonemes tant de forma aïllada com també combinada.

A la segona sèrie d'activitats, s'afegeixen consonants finals a les paraules monosil·làbiques de dos sons; cal tenir present que els nens tenen tendència a fixar-se més en els sons vocàlics que en els consonàntics quan analitzen les paraules, sobretot en síl·labes inverses. Tot i que és normal que això passi en aquest nivell, és important que ho corregiu. Per passar a lletrejar de forma independent, cal que els nens recordin que totes les síl·labes necessiten

una vocal i, la major part, consonants. A continuació, es dirigeix l'atenció dels nens a les consonants dobles o símfons. Com que la noció que la consonant doble o símfon consta de la seqüència de fonemes separats és difícil d'entendre pels nens petits, s'hi han dedicat dues sèries d'activitats per separat.

Finalment, una vegada establertes les bases, la resta d'activitats estan pensades per polir i afermar la flexibilitat cognitiva dels nens en l'anàlisi i síntesi de fonemes.

Aquests jocs pretenen desenvolupar un nivell de consciència fonològica que beneficiï de forma significativa i comprovada els joves lectors i escriptors.

Tingueu en compte, però, que aquest objectiu és extremadament difícil per a alguns infants. Dirigiu l'aprenentatge i el progrés de cadascun dels vostres alumnes amb cura i al llarg de cada joc. Els infants que tinguin dificultats cal que rebin immediatament una atenció extra i suport. Al llarg del capítol, se suggereixen diferents variacions, i s'inclouen activitats que els alumnes més avançats poden fer per ells mateixos. Aproveiteu aquests jocs per crear oportunitats de treball més intensiu amb els altres, ja sigui individualment, ja sigui en petits grups.

Jocs de consciència fonològica

Tipologia d'activitats: Fonemes

Activitat: Paraules de dos sons

	<p>Objectiu Introduir els infants en el repte d'analitzar els fonemes en les síl·labes s o de sintetitzar síl·labes a partir de fonemes.</p>
	<p>Material Fitxes o blocs de diferents colors, targetes amb dibuixos de paraules de dos fonemes</p>
	<p>Activitat Els jocs de “dos sons” serveixen per introduir el procediment i la lògica de les activitats posteriors, de major dificultat fonològica perquè els nens puguin practicar amb els sons de diversos fonemes, tant de forma aïllada com combinats en paraules de mínima complexitat fonològica. En aquest sentit, pot ser més útil repetir-los tantes vegades com calgui de manera individual o en grup que no pas fer explicacions massa llargues en una sessió determinada. Donada la seva importància fonamental, però, és imprescindible que cada infant capti el concepte abans de passar a altres activitats més avançades. El primer dia, és suficient fer només l'anàlisi. Els dies següents, es pot començar amb l'anàlisi i passar a la síntesi. De manera similar, els primers dies, és aconsellable, per clarificar, separar els jocs de targetes amb la mateixa consonant inicial de les paraules dels jocs de targetes amb la mateixa consonant final de les paraules. Una vegada els infants ho hagin copsat, es poden barrejar els dos tipus de paraules. Finalment, i donat que les síl·labes inverses i els diftongs son més complicats, tant de distingir com d'articular, espereu a introduir-los quan els infants se sentin còmodes amb les síl·labes directes amb una vocal. Per altra banda, per clarificar la imatge dels fonemes als infants i ajudar-los en la seva habilitat per distingir-ne un de l'altre, pot ser convenient fer-los notar com la seva boca canvia de posició amb cada so o mirar la seva boca en un mirallet mentre diu les paraules. A més a més, com en totes les activitats de consciència fonològica, és important assegurar-se que l'alumnat està familiaritzat amb cada paraula utilitzada en aquests exercicis. Si sospiteu que algun dels vostres alumnes no ho està, és recomanable repassar el significat de la paraula i la seva utilització.</p>
	<p>Nota Per jugar a aquests jocs cada un dels nens ha de tenir dues fitxes. A més a més, vosaltres heu de disposar de dos blocs i d'una sèrie de dibuixos amb paraules de dos sons. També, abans de començar, és important haver llegit la introducció d'aquest capítol.</p>
	<p>Anàlisi Un infant agafa un dibuix i diu el que representa. Per exemple, imaginem-nos que escull el dibuix d'una mà. Repetiu-li la paraula, però poc a poc i marcant molt la pausa (aproximadament un interval de mig segon) entre els dos fonemes (p.ex. “m... à”). A continuació, tots els nens i nenes han de repetir la paraula de la mateixa manera, “m... à”. Per ensenyar que la paraula “mà” consta de dos sons diferents, el docent col·loca ara els dos blocs de diferents colors sota del dibuix mentre diu el so que representa cadascun d'ells. Els infants repeteixen la paraula, so per so, mentre representen els sons de la paraula, d'esquerra a dreta amb les seves pròpies fitxes o blocs. Els nens i nenes han de repetir els sons mentre assenyalen el bloc corresponent i després la paraula, fent la pausa entre els dos sons, cada vegada més curta en cada repetició (p.ex. “m... à..., mà, m...à, mà, m à, mà”).</p>

	<p>Síntesi</p> <p>Aquest joc és just el contrari del joc d'anàlisi i igualment requereix que es modeli el procediment abans que ho facin els infants ells sols. Escolliu un dibuix i col·loqueu-lo cap per avall de manera que l'alumnat no el vegi. Aleshores digueu el nom del dibuix, so per so (p. ex. "m...à") mentre col·loqueu els blocs sota el dibuix. Mentre assenyaieu en els vostres propis blocs, els nens i les nenes han de repetir els sons una i altra vegada, cada vegada més de pressa fins que captin el joc d'anàlisi. Quan creuen que coneixen la identitat del dibuix, poden aixecar les mans. El o la mestra pot preguntar al grup o individualment el nom del dibuix. Després de resoldre algunes discrepàncies, s'ensenyà el dibuix perquè tots el vegin.</p> <p>Després de presentar diferents paraules d'aquesta manera, passeu el joc als nens. Davant de cada nou dibuix, ajudeu-los a posar-se d'acord amb el nom i doneu-los temps per analitzar-ho per ells mateixos. Per obtenir la correcta significació de què es tracta i si encara no ho han copsat, feu que un o diversos nens i nenes comparteixin amb els altres la solució de cada paraula.</p> <p>Aleshores, tot el grup sencer repeteix la solució conjuntament, dient els fonemes de la paraula per separat a mesura que assenyalen el seu bloc corresponent.</p>																								
	<p>Variacions</p> <ul style="list-style-type: none"> • Amplieu els exercicis amb paraules que no siguin només substantius que es puguin dibuixar (per exemple, verbs, pronoms, articles, preposicions, adverbis,...). Al principi de cada anàlisi, assegureu-vos d'utilitzar cadascuna en una frase de cara a una major claredat. (p. ex. "És. Aquest cotxe és del pare. És"). De forma similar, feu que els nens utilitzin cada paraula en una frase com una part de cada exercici de síntesi. • Més tard, aquest joc pot ser utilitzat per ensenyar l'abecedari substituint les fitxes o els blocs de colors per fitxes amb les lletres. De tota manera, si opteu per fer això, tingueu present que per transmetre la lògica essencial del principi alfabètic, el millor seria que totes les paraules incloguessin una lletra per a cada so, d'esquerra a dreta. En aquest sentit, renunciieu a les paraules amb lletres mudes o amb dígrafs. Utilitzeu preferentment, en un inici, vocals soltes —no diftongs— en paraules de dues lletres (p. ex. bo i sí, millor que rei). 																								
	<p>Nota</p> <p>A continuació es donen algunes paraules de dos sons.</p> <p>Com que en català hi ha moltes paraules monosil·làbiques, però molt poques de dos sons que es puguin representar amb dibuix, insistim a utilitzar aquest exercici com a exemple introductori per familiaritzar els nens i les nenes amb la tasca, i passar tot seguit a l'exercici "Paraules amb tres sons", amb més recursos per generalitzar l'aprenentatge.</p> <p>Paraules representables amb consonant inicial</p> <table data-bbox="311 1473 534 1635"> <tr><td>be</td><td>pi</td></tr> <tr><td>ca</td><td>so</td></tr> <tr><td>lli</td><td>te (infusió)</td></tr> <tr><td>mà</td><td>vi</td></tr> <tr><td>pa</td><td></td></tr> </table> <p>Paraules representables amb consonant final</p> <table data-bbox="311 1697 438 1825"> <tr><td>All</td><td>or</td></tr> <tr><td>(h)am</td><td>os</td></tr> <tr><td>any</td><td>ós</td></tr> <tr><td>ou</td><td>ull</td></tr> </table> <p>Paraules no representables amb consonant inicial</p> <table data-bbox="311 1888 454 1982"> <tr><td>bo</td><td>que</td></tr> <tr><td>de</td><td>qui</td></tr> <tr><td>és</td><td>sé</td></tr> </table>	be	pi	ca	so	lli	te (infusió)	mà	vi	pa		All	or	(h)am	os	any	ós	ou	ull	bo	que	de	qui	és	sé
be	pi																								
ca	so																								
lli	te (infusió)																								
mà	vi																								
pa																									
All	or																								
(h)am	os																								
any	ós																								
ou	ull																								
bo	que																								
de	qui																								
és	sé																								

fi	sí
jo	té
la	tu
no	va

Paraules no representables amb consonant final

al	és
el	on
ell	un
en	
jo	té
la	tu
no	va

Paraules no representables amb consonant final

al	és
el	on
ell	un
en	

Jocs de consciència fonològica

Tipologia d'activitats: Fonemes

Activitat: Paraules de tres sons

	<p>Objectiu Ampliar l'anàlisi i la síntesi dels fonemes en paraules formades per consonant (C) – vocal (V) – consonant (V)</p>
	<p>Material Fitxes o blocs de diferents colors.</p>
	<p>Activitat</p> <p>Per jugar a aquests, joc tant el mestre com cadascun dels nens i les nenes necessiten tres fitxes o blocs de color. Comenceu dient una paraula de dos sons (p. ex. “mà”) en dues parts clarament separades, “m...à” i feu que els nens repeteixin el que heu dit. Tots els nens i les nenes, aleshores, representen la paraula amb els dos blocs de diferent color per mostrar que hi ha dos sons.</p> <p>A continuació expliqueu que les paraules poden constar de més de dos sons. Per demostrar-ho, dieu la paraula “m...a...r” i feu que els nens repeteixin tots junts la paraula. Per representar el tercer so, col·loqueu un tercer bloc a la dreta dels altres dos blocs pronunciant la paraula completa, so per so, mentre assenyaieu cada bloc d'esquerra a dreta (direccionalitat de la lectura).</p> <p>A continuació d'aquesta introducció, l'activitat es divideix en tres estadis diferents. En el primer, de l'anàlisi a la síntesi, els nens han de percebre que es pot crear una nova paraula afegint un so a una paraula de dos sons. En el segon estadi, de la síntesi a l'anàlisi, han de demostrar que es pot, al contrari, construir paraules de dos sons traient-ne un a una paraula de tres sons.</p> <p>(Atenció! Es pot introduir el concepte de “pseudoparaula”, és a dir, paraules gramaticalment i fonèticament correctes però sense significació: preguntar als nens si la paraula que han construït vol dir alguna cosa o és un invent).</p> <p>El tercer estadi de l'activitat, anàlisi i síntesi, requereix que els nens i les nenes utilitzin els seus coneixements per determinar el nombre de sons que hi ha en paraules de dos i tres sons.</p> <p>De l'anàlisi a la síntesi</p> <p>Pronunciar una paraula de dos fonemes i utilitzar-la en una frase per assegurar el seu reconeixement (p. ex. “Ou. Avui menjarem ou ferrat”). Els nens han de repetir la paraula i treballar-la amb els blocs de colors, analitzant-la en fonemes separats. Reviseu les solucions dels nens amb ells, assegurant-vos que tots han dividit la paraula de forma correcta i escoltant com la diuen senyalant els blocs d'esquerra a dreta “o... u”.</p> <p>So per so, a continuació, produïu la nova paraula, creant-la afegint una consonant al començament (p. ex. “b... o...u”). Es demana als nens que modifiquin la col·locació dels seus blocs per representar la nova paraula de tres sons. Mentre assenyalen els seus respectius blocs, els nens han de repetir la seqüència dels tres sons una i altra vegada, cada cop més de pressa, de la mateixa manera com s'ha fet en el joc anterior, amb paraules de dos sons. Una vegada han aconseguit dir els sons junts i han reconegut la paraula, poden aixecar la mà per dir-la en veu alta i utilitzar-la en una frase.</p> <p>De la síntesi a l'anàlisi</p> <p>Poc a poc, clarament i so per so, pronuncieu una paraula de tres fonemes (p. ex. “p... a... l”). Els nens representen els tres fonemes amb els seus blocs o fitxes i els repeteixen seqüencialment fins que sintetitzen la paraula “pal”. Tan aviat com han reconegut la paraula, els nens poden aixecar la mà per dir-la en veu alta i utilitzar-la en una frase.</p>

	<p>A continuació, pronuncieu una paraula de dos sons creada a partir de treure una de les consonants p. ex. “pa”. Una vegada els nens han modificat la col·locació dels seus blocs per representar la nova paraula, poden aixecar les mans, preparats per compartir la seva solució, so per so “p... a”.</p> <p>Novament tingueu cura que un o diversos nens pronuncïin cada paraula, i faciliteu l'ajut i encoratgeu a aquells que ho necessitin.</p> <p>Anàlisi i síntesi</p> <p>Seleccioneu un parell de paraules que rimin, una de dos i l'altra de tres fonemes, com “ós” i “tos”. Escolliu una de les paraules —a vegades la més llarga i a vegades la més curta, de forma indistinta— i la presenteu als nens perquè l'analitzin (p. ex. “Tos. Tinc molta tos”). Després que els nens han analitzat la paraula i han representat els fonemes amb les seves fitxes, feu que el grup (o individualment) revisin la solució assenyalant cada fitxa mentre diuen el corresponent so. Quan tots han corregit la seva col·locació, presenteu l'altra paraula de la parella (p. ex. “o... s”). Els nens han de modificar la col·locació de les seves fitxes de forma apropiada i les utilitzen per fer la síntesi de la segona paraula. Quan la tinguin, aixequen les mans, es preparen per dir-la i utilitzar-la en una frase.</p>
	<p>Nota</p> <p>És important que els nens no estiguin “preparats” sobre si serà la paraula curta o la llarga la que es dirà primer. Un dels valors primaris d'aquest joc és aconseguir que els nens per ells mateixos puguin determinar el nombre de fonemes de cada paraula.</p>
	<p>Variacions</p> <ul style="list-style-type: none"> • Col·loqueu dos dibuixos sobre la taula. Els nens han de decidir quin dibuix representa la paraula amb més sons i col·locar les seves fitxes sota del dibuix mentre va dient els sons en veu alta. Si es necessari, podeu ajudar-los dient vosaltres els sons de la paraula al mateix temps que aneu col·locant les fitxes sota els dibuixos corresponents. Assegureu-vos que els nens col·loquen i “llegeixen” les seves fitxes en la direccionalitat correcta de lectura, d'esquerra a dreta. Una vegada s'hagin familiaritzat amb el joc, aquesta variació es pot fer en petits grups perquè els nens juguin sols i tingueu l'oportunitat de donar atenció especial a aquells que ho necessitin. • Feu que els nens decideixin quines paraules o pseudoparaules sense dibuixos, tenen dos o tres sons, presentant parelles com col·ol, cel·el, pou·ou. Procureu variar si presenteu primer la paraula llarga o curta de cada parella. Després de decidir la resposta, els nens han de comprovar si són correctes, analitzant explícitament les paraules. • Escampeu 10 dibuixos de diferent grau de dificultat sobre la taula cap per avall. Cada nen per torn, mirarà un dibuix i tornant-lo a girar cap per avall, anirà dient els sons tot col·locant les fitxes. Els altres nens han d'imaginar-se de quin dibuix es tracta. El que ho endevina, pot guardar-se el dibuix com a premi i mirar-ne un altre. • Més endavant, totes aquestes activitats poden ser utilitzades per ensenyar l'abecedari, substituint els blocs de colors per les lletres. Si penseu fer això, eviteu inicialment paraules que continguin dígrafs o lletres mudes. <p>A continuació hi ha exemples de paraules de tres sons. Insistim en la conveniència de començar amb les que no contenen dígrafs, ni són grups consonàntics inicials o finals, per facilitar una millor comprensió.</p> <p>A: ala api arc art ase avi B: ball bar bec bes bon bou C: cap car cas cec cel cim col cop cor cos cub cuc D: dau deu dia dit dos dur E: erm est F: fam fet fil fill foc fos fre full fum G: gall gas gat gel gol gos got gra H: (h)ola (h)ome (h)ort I: illa</p>

	<p>J: joc jou LL: llac llaç llar llei llet llis llit lloc llom llop lluç llum M: mai mal mar mas mel mes meu mil moc mol moll món mot mur mut N: nan nas nen net nét neu nit niu noi nom nou nus NY: nyap O: oca oli olla P: pal pam pas pau pèl pell pes pet peu pic pis pit pla poc poll pom pop por pot pou R: ram rei res ric riu roc ros rus rot S: sac sal sec ser set sis sol sòl son sot sud T: tall tap tia tip tos tot tou tro tub V: vall vas veí vel vell veu via viu vol vot X: xic xoc xop xut Z: zel zoo</p>
--	---

Jocs de consciència fonològica

Tipologia d'activitats: Fonemes

Activitat: Grups consonàntics. Afegir i treure sons inicials

	<p>Objectiu Introduir els nens i les nenes en l'estructura fonèmica dels grups consonàntics.</p>
	<p>Material Fitxes o blocs de diferents colors.</p>
	<p>Activitat Repartiu a cada infant tres blocs o fitxes. L'activitat està dividida en tres estadis i es juga de forma molt similar a "Paraules de tres sons". En el primer estadi, s'introdueix els nens en la noció que els grups consonàntics es creen afegint una consonant davant de l'altra. El segon estadi demostra que ells poden, tot parlant, treure una consonant d'un grup consonàntic. En el tercer estadi, l'activitat requereix que els nens utilitzin aquest coneixement per determinar el nombre de sons en paraules que poden o no començar per grups consonàntics.</p> <p>De l'anàlisi a la síntesi Pronuncieu una paraula amb dos fonemes que comenci amb una consonant i utilitzeu-la en una frase per assegurar-ne la comprensió (p. ex. "La. La nena corre molt"). Deixeu que els nens repeteixin la paraula i que amb els blocs la separin en fonemes. Aleshores inviteu els nens a repassar l'anàlisi assegurant-vos que tots hagin dividit la paraula de la forma adequada: "l... a". So per so produïu una nova paraula que rimi amb la primera però que comenci amb una altra consonant. La nova paraula cal que sigui presentada so per so (p. ex. "p... l... a"). Es proposa als nens a que canviïn la col·locació dels blocs per representar la nova paraula de tres sons. Mentre assenyalen cadascun dels seus blocs, els nens repeteixen els tres sons una i altra vegada, cada cop més de pressa de forma seqüencial, tal com han après a fer-ho en el joc anterior. Quan han aconseguit dir el grup consonàntic junt i han reconegut la nova paraula, poden aixecar la mà i utilitzar la nova paraula en una frase. Donada l'especial dificultat d'entendre la naturalesa dels grups consonàntics, cal explicar i comparar cadascuna de les paraules que formen part de la parella abans d'afegir la nova consonant. Això pot comportar repetir-les tot traient i tornant a posar el bloc de l'esquerra mentre es va pronunciant: "la... pla... la... pla... la... pla".</p> <p>De la síntesi a l'anàlisi Poc a poc, de forma clara i so per so, digueu una paraula de tres sons que comenci per un grup consonàntic (p. ex. "p... l... e"). Els nens han de representar els tres sons amb els seus blocs i repetir-ho seqüencialment fins que sintetitzin la paraula ple. Aleshores pronuncieu una paraula de dos fonemes que rimi, els infants han de dir quin és el so que falta.</p>
	<p>Nota En català, és difícil trobar exemples de mots de dos sons amb significació; per això recomanem introduir l'aprenentatge amb aquestes activitats, fent veure als nens que hi ha "paraules de debò" (amb significat) i "paraules inventades". Una vegada s'hagi entès el concepte, es pot passar a la seva generalització amb paraules de tres i quatre sons</p> <p>Anàlisi i Síntesi Seleccioneu una parella de paraules que rimi i que n'inclogui una de dos sons i una de tres com la i gla. Escolliu una de les paraules —a vegades la llarga i a vegades la curta— i presenteu-la als nens perquè l'analitzin (p. ex. Gla. Gla. Gla. El gla és el fruit d'un arbre). Quan els nens hagin analitzat la paraula i l'hagin representat amb els seus blocs,</p>

	<p>pregunteu en grup o individualment per repassar la solució, tot assenyalant cada bloc mentre diuen el corresponent fonema. Quan tothom ha col·locat correctament els blocs, presenteu l'altra paraula (p. ex. "l... a"). Els nens han de tornar a modificar la col·locació de manera adequada i utilitzar-ho per sintetitzar la segona paraula. Quan ja han descobert de quina paraula es tracta, poden aixecar la mà per dir-la i introduir-la en una frase.</p>																													
	<p>Nota Cal que els nens no sàpiguen quina de les paraules —llarga o curta es presentarà primer. Un dels objectius del joc consisteix a ser capaç de determinar el nombre de sons d'una paraula per ells mateixos.</p>																													
	<p>Variacions</p> <ul style="list-style-type: none"> • A mesura que els nens vagin guanyant competència, intercaleu paraules de "Paraules de tres sons: anàlisi i síntesi" i seguïu-ne les variacions. • Adapteu les variacions descrites al final de "Paraules de tres sons" per a aquestes paraules. Animeu els nens, els qui estiguin preparats, a treballar en petits grups fent activitats progressivament més complicades, mentre el mestre pot tenir l'oportunitat de donar un ajut extra a aquells que ho necessitin. A continuació es donen algunes paraules amb què podeu treballar, afegint o traient la consonant inicial i, més endavant, la medial (en cursiva es fan constar les "pseudoparaules" que resulten). <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="vertical-align: top;">BR</td> <td style="vertical-align: top;">braç-ra(ç)-baç brau-rau-bau breu-reu-beu brou-rou-bou brodar-bodar-rodar broda-roda-boda bruta-ruta-buta bruixa-ruixa-buixa</td> <td style="vertical-align: top;">DR</td> <td style="vertical-align: top;">drac-rac-dac drap-rap-dap dret-ret-det</td> <td style="vertical-align: top;">PL</td> <td style="vertical-align: top;">pla-la-pa plany-lany-pany plom-lom-pom plor-por-lor planxa-lanxa-panxa plata-lata-pata plau-pau-lau</td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;">BL</td> <td style="vertical-align: top;">ble-be-le blanc-lanc-banc blat-lat-bat blau-lau-bau bloc-loc-boc</td> <td style="vertical-align: top;">FR</td> <td style="vertical-align: top;">franc-ranc-fang fre-re-fe fred-fe(d) fruit-ruit-fruit</td> <td style="vertical-align: top;">TR</td> <td style="vertical-align: top;">tre-re-te tro-ro-to trau-rau-tau tres-res-tes tria-ria-tia tronc-ronc trampa-rampa trobar-robar tropa-ropa-topa</td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;">CR</td> <td style="vertical-align: top;">cla-ca-la cranc-ranc-canc crap-rap-cap cras-ras-cas crec-rec-cec creu-reu crim-rim-cim rol-col crosta-costa-rosta</td> <td style="vertical-align: top;">FL</td> <td style="vertical-align: top;">floc-loc-foc flam-lam-fam flama-lama-fama</td> <td style="vertical-align: top;">GR</td> <td style="vertical-align: top;">gras-ras-gas grat-rat-gat groc-roc-goc grau-rau-gau greu-reu gruix-ruix-guix grapat-rapat-gapat grata-rata-gata</td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;">CL</td> <td style="vertical-align: top;">clau-lau-cau clar-lar-car clop-lop-cop clos-los-cos clot-lot-cot club-lub-cub</td> <td style="vertical-align: top;">PR</td> <td style="vertical-align: top;">pla-pa-la pres-res-pes preu-reu-peu preparar-reparar presumit-resumit prova-roba provar-robar prima-rima</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>						BR	braç-ra(ç)-baç brau-rau-bau breu-reu-beu brou-rou-bou brodar-bodar-rodar broda-roda-boda bruta-ruta-buta bruixa-ruixa-buixa	DR	drac-rac-dac drap-rap-dap dret-ret-det	PL	pla-la-pa plany-lany-pany plom-lom-pom plor-por-lor planxa-lanxa-panxa plata-lata-pata plau-pau-lau	BL	ble-be-le blanc-lanc-banc blat-lat-bat blau-lau-bau bloc-loc-boc	FR	franc-ranc-fang fre-re-fe fred-fe(d) fruit-ruit-fruit	TR	tre-re-te tro-ro-to trau-rau-tau tres-res-tes tria-ria-tia tronc-ronc trampa-rampa trobar-robar tropa-ropa-topa	CR	cla-ca-la cranc-ranc-canc crap-rap-cap cras-ras-cas crec-rec-cec creu-reu crim-rim-cim rol-col crosta-costa-rosta	FL	floc-loc-foc flam-lam-fam flama-lama-fama	GR	gras-ras-gas grat-rat-gat groc-roc-goc grau-rau-gau greu-reu gruix-ruix-guix grapat-rapat-gapat grata-rata-gata	CL	clau-lau-cau clar-lar-car clop-lop-cop clos-los-cos clot-lot-cot club-lub-cub	PR	pla-pa-la pres-res-pes preu-reu-peu preparar-reparar presumit-resumit prova-roba provar-robar prima-rima		
BR	braç-ra(ç)-baç brau-rau-bau breu-reu-beu brou-rou-bou brodar-bodar-rodar broda-roda-boda bruta-ruta-buta bruixa-ruixa-buixa	DR	drac-rac-dac drap-rap-dap dret-ret-det	PL	pla-la-pa plany-lany-pany plom-lom-pom plor-por-lor planxa-lanxa-panxa plata-lata-pata plau-pau-lau																									
BL	ble-be-le blanc-lanc-banc blat-lat-bat blau-lau-bau bloc-loc-boc	FR	franc-ranc-fang fre-re-fe fred-fe(d) fruit-ruit-fruit	TR	tre-re-te tro-ro-to trau-rau-tau tres-res-tes tria-ria-tia tronc-ronc trampa-rampa trobar-robar tropa-ropa-topa																									
CR	cla-ca-la cranc-ranc-canc crap-rap-cap cras-ras-cas crec-rec-cec creu-reu crim-rim-cim rol-col crosta-costa-rosta	FL	floc-loc-foc flam-lam-fam flama-lama-fama	GR	gras-ras-gas grat-rat-gat groc-roc-goc grau-rau-gau greu-reu gruix-ruix-guix grapat-rapat-gapat grata-rata-gata																									
CL	clau-lau-cau clar-lar-car clop-lop-cop clos-los-cos clot-lot-cot club-lub-cub	PR	pla-pa-la pres-res-pes preu-reu-peu preparar-reparar presumit-resumit prova-roba provar-robar prima-rima																											

Jocs de consciència fonològica

Tipologia d'activitats: Fonemes

Activitat: Grups consonàntics: afegir i treure sons medials

	<p>Objectiu Desenvolupar de forma explícita la consciència sobre l'estructura dels grups consonàntics inicials ensenyant els nens a afegir i treure els fonemes medials.</p>
	<p>Activitat Aquesta activitat és per fer en tres estadis, exactament igual que el joc anterior. De fet, l'única diferència entre aquest joc i l'anterior és que les paraules de dos i tres sons d'aquesta activitat són diferents per un so medial enlloc d'un so inicial (p. ex. to per tro). Escoltar la consonant interna d'un grup consonàntic és més difícil que escoltar la consonant inicial. A més a més, afegir i treure la consonant interna d'un grup consonàntic requereix un nou nivell de consciència fonològica que inclou una percepció reflexiva i explícita de l'estructura dels grups consonàntics. És en el reconeixement d'aquesta atenció especial que es justifica que haguem escollit tractar aquest aprenentatge com una activitat per separat.</p> <p>Novament, comenceu repartint-vos a vosaltres mateixos i a cadascun dels nens tres blocs de color. En el primer estadi, als nens se'ls ha de fer saber que els grups consonàntics es poden crear afegint un segon fonema després del primer (p. ex. to per tro). En el segon estadi es mostra com, al revés, es pot treure el segon fonema d'un grup consonàntic (p. ex. tro per to). El tercer estadi de l'activitat requereix que els nens facin servir els seus coneixements per determinar el nombre de sons en paraules que poden o no començar per grups consonàntics. Tenint en compte que és especialment difícil l'anàlisi dels grups consonàntics com es requereix en aquest estadi, cal que dirigiu l'aprenentatge dels nens amb cura i, si cal, amb diferents suports.</p> <p>De l'anàlisi a la síntesi Pronuncieu una paraula de dos fonemes que comenci amb una consonant i construïu una frase amb ella de cara a assegurar-ne la comprensió (p. ex. "To. Quan parlem, hem de fer servir un to de veu més baix"). Animeu els nens a repetir la paraula i, utilitzant els blocs de color, que n'analitzin els sons per separat. Aleshores inviteu els nens a repassar l'anàlisi que han fet. Assegureu-vos que tots han dividit la paraula correctament: "t... o". So per so produïu una nova paraula que rimi amb la primera, però començant per un bloc consonàntic. La nova paraula cal que sigui presentada so per so (p. ex. "t... r... o"). El repte que es proposa als nens és modificar la col·locació dels seus blocs per representar la nova paraula de tres sons. Mentre assenyalen els seus blocs respectius, els nens han de repetir els tres sons una i altra vegada, cada vegada més de pressa en seqüència fins que ho hagin après a fer com en els jocs anteriors. Quan aconseguen dir tots els sons junts formant el grup consonàntic i reconeixent la paraula, poden aixecar-les mans i preparar-se per fer servir la paraula en una frase.</p> <p>Donada l'especial dificultat per entendre la naturalesa dels grups consonàntics, cal que cada paraula de la parella sigui revisada explícitament i comparada abans de continuar endavant.</p> <p>Això es pot fer traient i posant el bloc que manca a mesura que es repeteixen les paraules: "to... tro... to... tro... to... tro".</p> <p>De la síntesi a l'anàlisi Poc a poc, clarament i so per so, pronuncieu la paraula de tres fonemes que comenci pel grup consonàntic (p. ex. "b... l... e"). Els nens representen els tres fonemes amb els seus blocs i repeteixen la seqüència fins que sintetitzen la paraula "ble". A continuació, dieu la paraula de dos sons resultant de treure una de les consonants (p. ex. "be"). Després que els nens hagin modificat la col·locació dels blocs que representen la nova paraula, poden aixecar la mà, preparats per compartir la solució, so per so "b... e". Novament, tingueu cura de preguntar a diferents nens la solució de cada paraula, i faciliteu l'ajut i l'encoratjament a qui ho necessiti.</p>

	<p>Anàlisi i síntesi</p> <p>Seleccioneu parelles de paraules que rimin incloent paraules de dos i tres sons com “to” i “tro”. Escolliu una de les paraules —a vegades la llarga i a vegades la curta— i presenteu-la als nens perquè l’analitzin (p. ex. “Pa. Jo menjo pa cada dia per esmorzar”). Després que els nens hagin analitzat la paraula i hagin representat els seus fonemes amb els blocs, demaneu al grup o individualment, que diguin la solució assenyalant cada bloc mentre verbalitzen el corresponent fonema. Quan tots han realitzat correctament la col·locació, presenteu l’altra paraula que rima (p. ex. “p... l... a”). Els nens han de modificar la col·locació de forma apropiada i després sintetitzar la segona paraula. Quan se l’hagin imaginat, poden aixecar les mans, i preparar-se per dir-la i utilitzar-la en una frase.</p>
	<p>Nota</p> <p>És important que els nens no estiguin preparats per saber quina de les dues paraules, llarga o curta, es presentarà primer. Un dels aspectes principals que es pretén amb aquest joc és aconseguir que els nens per si mateixos determinin el nombre de sons de cada paraula.</p>
	<p>Variacions</p> <ul style="list-style-type: none"> • A mesura que els nens vagin adquirint competència, intercaleu les paraules amb les de “Paraules de tres sons”, i amb “Grups consonàntics: afegint i traient sons inicials”. • Adapteu les variacions descrites al final de “Paraules de tres sons” a aquestes paraules. Animeu els nens que estiguin preparats a treballar en petits grups; fent això, proporcioneu a cadascun d’ells temps per anar resolent nous reptes i al mestre la possibilitat de donar ajut extra a aquells que ho necessitin.

Jocs de consciència fonològica

Tipologia d'activitats: Fonemes

Activitat: Construint paraules de quatre sons

	<p>Objectiu Ampliar l'anàlisi i la síntesi a paraules de quatre sons.</p>																																																																																
	<p>Activitat</p> <p>Per fer aquest joc, repartiu quatre blocs o fitxes a cada nen i nena i també a vosaltres mateixos. Comenceu dient una paraula de tres sons (p. ex. "pal") amb els tres sons ben diferenciats (p. ex. "p... a...l") i fent que els nens repeteixin el que heu dit. Tots els nens han de representar la paraula amb els tres blocs per demostrar que hi ha tres sons.</p> <p>Recordeu als nens que, a vegades, una nova paraula pot ser construïda traient un so a les paraules de tres sons. Com a exemple, presenteu "pa". Feu que els nens modifiquin els seus blocs per representar "pa". Una vegada s'hagi repassat la solució, tornen a representar "pal".</p> <p>A continuació, expliqueu que, tot sovint, noves paraules poden ser construïdes afegint un quart so a paraules de tres sons. Per demostrar-ho, presenteu la paraula "pala", primer pronunciada normalment i després, so per so "Pala. P... a... l... a".</p> <p>Per representar el quart fonema, col·loqueu un nou bloc a la dreta dels altres tres blocs. Aleshores pronuncieu cada so mentre aneu assenyalant cada bloc, d'esquerra a dreta (direccionalitat de la lectura) i repetiu la paraula sencera una vegada més.</p> <p>Seguint aquesta introducció, expliqueu que cada trencaclosques en aquest joc comença amb una paraula de tres sons. Després que els nens hagin representat amb èxit la paraula de tres sons amb els seus blocs, presenteu una altra paraula. La nova paraula cal que es construeixi afegint un so de la paraula de tres sons o traient-ne un. Els infants han de decidir quina és la nova paraula i què han de fer per representar-la amb els seus blocs.</p> <p>Quan es faci aquest joc, és important que els nens rebin el feedback de la seva representació, tant de la paraula de tres sons com de la que resulti de quatre sons. Generalment, això es fa dient a cada alumne el so de cada fonema de la paraula mentre s'assenyala cada bloc que el representa.</p> <p>El llistat següent facilita paraules de tres sons amb les de dos i de quatre que resulten si traiem o afegim un so.</p> <p>Després de presentar les paraules de tres sons, continueu alternant a l'atzar les de dos o de quatre sons de manera que els nens no puguin anticipar quina vindrà a continuació. Novament, la gràcia del joc és que requereix implícitament que els nens escoltin atentament els sons i reconeixin per ells mateixos quants n'han sentit.</p> <table border="0" data-bbox="309 1473 1401 1993"> <tr> <td data-bbox="309 1473 343 1503">A</td> <td data-bbox="411 1473 571 1503">ala al /la cala</td> <td data-bbox="783 1473 863 1503">fil fi fila</td> <td data-bbox="1059 1473 1093 1503">M</td> <td data-bbox="1160 1473 1342 1503">mai mà/ai maig</td> </tr> <tr> <td></td> <td data-bbox="411 1509 571 1538">alt al salt/alta</td> <td data-bbox="783 1509 927 1538">fill fi filla/fills</td> <td></td> <td data-bbox="1160 1509 1342 1538">mal mà/al mals</td> </tr> <tr> <td></td> <td data-bbox="411 1545 539 1574">arc ar arca</td> <td data-bbox="783 1545 911 1574">foc oc foca</td> <td></td> <td data-bbox="1160 1545 1319 1574">mar mà mare</td> </tr> <tr> <td></td> <td data-bbox="411 1581 592 1610">ase as/se ases</td> <td data-bbox="783 1581 895 1610">fre fe fred</td> <td></td> <td data-bbox="1160 1581 1303 1610">mig mi mitja</td> </tr> <tr> <td></td> <td data-bbox="411 1617 639 1646">avi vi llavi/savi/àvia</td> <td data-bbox="783 1617 911 1646">full ull fulla</td> <td></td> <td data-bbox="1160 1617 1358 1646">moll mo/oll molla</td> </tr> <tr> <td data-bbox="309 1653 343 1682">B</td> <td data-bbox="411 1653 655 1682">B ball all a(v)all/balla</td> <td data-bbox="783 1653 943 1682">fum um fumo</td> <td></td> <td data-bbox="1160 1653 1326 1682">món on mona</td> </tr> <tr> <td data-bbox="309 1688 343 1718">C</td> <td data-bbox="411 1688 624 1718">cap ca capa/caps</td> <td data-bbox="687 1688 721 1718">G</td> <td data-bbox="1059 1688 1093 1718">N</td> <td data-bbox="1160 1688 1310 1718">nan na nano</td> </tr> <tr> <td></td> <td data-bbox="411 1724 592 1753">car ca cara/cars</td> <td data-bbox="783 1724 927 1753">gas as gasa</td> <td></td> <td data-bbox="1160 1724 1374 1753">nen en nena/nens</td> </tr> <tr> <td></td> <td data-bbox="411 1760 576 1789">cas ca/as casa</td> <td data-bbox="783 1760 911 1792">gol go gola</td> <td></td> <td data-bbox="1160 1760 1310 1792">nou ou nous</td> </tr> <tr> <td></td> <td data-bbox="411 1796 560 1825">col co/ol cola</td> <td data-bbox="783 1796 911 1827">gra ra gras</td> <td data-bbox="1059 1796 1093 1825">O</td> <td data-bbox="1160 1796 1310 1825">oca ca coca</td> </tr> <tr> <td></td> <td data-bbox="411 1832 576 1861">coll co/ol colla</td> <td></td> <td></td> <td data-bbox="1160 1832 1342 1861">olla oll/lla colla/</td> </tr> <tr> <td></td> <td data-bbox="411 1868 528 1897">cor or cort</td> <td data-bbox="687 1868 721 1897">H</td> <td></td> <td data-bbox="1160 1868 1214 1897">molla</td> </tr> <tr> <td></td> <td data-bbox="411 1904 544 1933">cos os cosa</td> <td data-bbox="687 1904 721 1933">I</td> <td data-bbox="1059 1904 1093 1933">P</td> <td data-bbox="1160 1904 1294 1933">pal pa pala</td> </tr> <tr> <td data-bbox="309 1939 343 1968">E</td> <td data-bbox="411 1939 544 1968">erm er ferm</td> <td data-bbox="687 1939 721 1968">LL</td> <td></td> <td data-bbox="1160 1939 1294 1968">pet pe peta</td> </tr> <tr> <td></td> <td data-bbox="411 1975 528 2004">est es test</td> <td></td> <td></td> <td data-bbox="1160 1975 1278 2004">pic pi pica</td> </tr> <tr> <td data-bbox="309 2011 343 2040">F</td> <td data-bbox="411 2011 576 2040">fam ham fama</td> <td></td> <td></td> <td data-bbox="1160 2011 1262 2040">pit pi pita</td> </tr> </table>	A	ala al /la cala	fil fi fila	M	mai mà/ai maig		alt al salt/alta	fill fi filla/fills		mal mà/al mals		arc ar arca	foc oc foca		mar mà mare		ase as/se ases	fre fe fred		mig mi mitja		avi vi llavi/savi/àvia	full ull fulla		moll mo/oll molla	B	B ball all a(v)all/balla	fum um fumo		món on mona	C	cap ca capa/caps	G	N	nan na nano		car ca cara/cars	gas as gasa		nen en nena/nens		cas ca/as casa	gol go gola		nou ou nous		col co/ol cola	gra ra gras	O	oca ca coca		coll co/ol colla			olla oll/lla colla/		cor or cort	H		molla		cos os cosa	I	P	pal pa pala	E	erm er ferm	LL		pet pe peta		est es test			pic pi pica	F	fam ham fama			pit pi pita
A	ala al /la cala	fil fi fila	M	mai mà/ai maig																																																																													
	alt al salt/alta	fill fi filla/fills		mal mà/al mals																																																																													
	arc ar arca	foc oc foca		mar mà mare																																																																													
	ase as/se ases	fre fe fred		mig mi mitja																																																																													
	avi vi llavi/savi/àvia	full ull fulla		moll mo/oll molla																																																																													
B	B ball all a(v)all/balla	fum um fumo		món on mona																																																																													
C	cap ca capa/caps	G	N	nan na nano																																																																													
	car ca cara/cars	gas as gasa		nen en nena/nens																																																																													
	cas ca/as casa	gol go gola		nou ou nous																																																																													
	col co/ol cola	gra ra gras	O	oca ca coca																																																																													
	coll co/ol colla			olla oll/lla colla/																																																																													
	cor or cort	H		molla																																																																													
	cos os cosa	I	P	pal pa pala																																																																													
E	erm er ferm	LL		pet pe peta																																																																													
	est es test			pic pi pica																																																																													
F	fam ham fama			pit pi pita																																																																													

	<p>pom om poma pop po(r) popa ram (h)am bram roc ro groc rus ús rusc sal alt salt/sala</p>	<p>T V</p>	<p>sis si sisa tall all talla/tallo tap ta/ap tapa tos ós tosc vall all valla vas as vast</p>	<p>X</p>	<p>vell ve/ell vella xic xi/ic xica/xics xoc xo/oc xoca/xocs xut xu/ut xuta/xuts</p>
	<p>Variacions</p> <ul style="list-style-type: none"> • Escampeu diferents dibuixos cadascun representant una paraula de diferent nombre de sons. Designeu un nen perquè esculli un dibuix —mirant-lo i sense agafar-lo. Una vegada ha pensat quin dibuix escull, sense dir res a ningú i segons el seu criteri, ha de decidir quants sons té. Aleshores ha de dir, per exemple, “Estic pensant en un dibuix amb tres sons”. Els altres nens han de tractar d’endevinar en quin dibuix està pensant. 				

Jocs de consciència fonològica

Tipologia d'activitats: Fonemes

Activitat: Endevinant la paraula

	<p>Objectiu Avaluar el progrés dels nens i les nenes i la seva seguretat en relació amb l'anàlisi fonètica i la segmentació.</p>
	<p>Activitat Col·locar dibuixos de paraules monosil·làbiques cara avall enmig d'un cercle amb els nens asseguts al voltant. Un dels nens escull un dels dibuixos "secrets" sense deixar que els altres el vegin. El nen diu el primer so i tots els altres el repeteixen. Aleshores diu el segon so i tots els altres el repeteixen. A continuació diu el tercer (i el quart so, quan s'avanci més en el joc). Després del darrer so, el grup o cada un individualment diuen tots els sons seguits en seqüència i identifiquen el dibuix secret. Més endavant els dibuixos poden ser omesos i, en el seu lloc, el mestre pot xiuxiuejar la paraula a un nen que, a continuació, la dirà so per so mentre els altres nens repeteixen els sons i identifiquen la paraula.</p>

Jocs de consciència fonològica

Tipologia d'activitats: Fonemes

Activitat: El follet parlant II

	<p>Objectiu Reforçar l'habilitat dels alumnes per sintetitzar paraules a partir de fonemes separats.</p>
	<p>Activitat Aquesta activitat és similar a la presentada en “El follet parlant I”, excepte que el follet descriu els regals fonema per fonema en lloc de síl·laba per síl·laba. Tots estan asseguts en cercle i el mestre els explica un conte: “Hi havia una vegada un follet petit, petit a qui li agradava molt fer regals a les persones. L'únic inconvenient era que el follet sempre esperava que la gent conegués quin era el re-gal abans de donar-los-el. El problema era que el petit follet tenia una forma molt estranya de parlar. Si havia de dir-li a un nen que el regal era un gatet, deia “g... a... t... e... t”. I fins que el nen no endevinava de quin regal es tractava, no era completament feliç. Ara, jo faré de follet. Diré una sorpresa per algun de vosaltres i quan ho endevini serà el seu torn”.</p> <p>Escolliu un nen o nena i digueu-li el nom d'un regal, so per so. Quan el nen endevini la paraula, ha de dir el nom d'un regal per a qualsevol altre. Treballeu amb paraules curtes (de dos a tres sons) per anar-les allargant a mesura que els nens es vagin fent més competents a escoltar sons. És convenient limitar aquest joc a quatre o cinc nens en un dia, perquè si no esdevé massa llarg. Exemples de regals que es poden incloure són els següents:</p> <p>De dos sons: be os De tres sons: gall gat gos llaç lleó llum mel nan nau niu nou pal De tres sons: bou cuc rei vel De quatre sons: bola clau drac flam flor nina pala pera polo poma raïm tren De cinc sons: camió cinta conte cotxe corda gelat llapis paper punxó</p>
	<p>Nota Si els alumnes no estan familiaritzats amb la paraula “follet” substituïu-la amb algun altre personatge pròxim a ells.</p>
	<p>Variacions</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cada nen disposa de tres dibuixos “secrets”. Ara ells donaran com a regals els objectes dels dibuixos, un a un, als altres nens dient la paraula. El nen que rep el regal ha d'endevinar què és abans que li donin el dibuix.